

Zuen bizitzan lehen aldiz, herrian ikusiko duzue GIBa

Xabin Fernandez eta Intza Alkain
Kanpora sartzen antzezlan

2013an, medikuaren telefono deia jaso zuen Xabin Fernandezek (Legorreta, Gipuzkoa, 1985). Diagnostiko garbia eman zioten: GIBa. "Seropositiboa zara". Bizitzak 360 graduko buelta eman zion orduan. Mamuak agertu zitzaizkion: beldurra, amorrua eta lotsa, besteak beste. Hala ere, hasieratik buruan izan du esaldi hau: "Gertatzen dena gertatzen dela, honekin zerbait egingo dut noizbait". Eta hitza bete: interpretaziorako bidea hartu du. Zergatik ez egin antzerki obra bat?

 MATTIN AZPIROZ PAGOLA DANI BLANCO / ARGIA CC BY SA

Birusa diagnostikatu eta hamar urtera, oholtzara igo da ibilbide pertsonala jendaurrean kontatzera. Intza Alkain (Lasarte-Oria, Gipuzkoa, 1995) aktorea izan du bidelagun, birus "famatuaren" papera hartuta. Bidaia horretan, Aitziber Garmendia eta Sara Cozarren zuzendaritzapean aritu dira Fernandez eta Alkain. Umorea baliatu dute Euskal Herriko antzokietara bertaratzen direnei GIBaren errealitatea parean jartzeko. Jendaurrean biluzten ari da Fernandez, horrek suposatzen duen guztiarekin.

Zaila izan da fikziozko pertsonaia baten barne-munduan beharrez, norberarenean sartzea?

Xabin Fernandez: Beldur handia nion hasieran, baina mahaiaren bueltan lantalde osoa elkartu ginenean, Aitziberrek [Garmendia] eman zidan lehen aholkue-tako bat izan zen pertsonaiari mugak jar-tzea, erabakitzea noraino izango nintzen ni eta nondik aurrera sortuko genuen pertsonaia. Esan zidan beharrezkoa nuela distantzia apur bat hartzea, ezin nuela %100 niretik eman, pertsonaiatik ere izan behar zuela. Aholku horri tiraka, ez zen horren zaila izan.

Zuk, Intza, birusa gorpuzten duzu. Nola iritsi zitzaizun proiektua? Bazenuen istorioaren berri? Intza Alkain: Ekoiztetxetik deitu eta

proiektua eta istorioa azaldu zizkidate-nean, beldur pixka bat sentitu nuen. Ez nuen Xabin ezagutzen, eta seropositibo izatearen bere esperientzian oinarrituta-ko istorioa izanda, are gehiago. Dena den, lantaldean zein egongo ginen esan zidate-nean, ez nuen bi aldiz pentsatu. Erronka interesgarria iruditu zitzaidan.

Oholtzakide izango duzunaren istorio erreala antzeztea, nola kudeatu duzu?

I.A.: Gai oso delikatua iruditu zitzaidan hasieran, baina lehen unetik tabu izatea-ri utzi zion. Asko hitz egin genuen gure artean, eta bakoitzak bere esperientziak eta bizipenak kontatu zituen. Horrek oso arina egin du dena; barre asko egin dugu. Eta Xabinek esan duen bezala, distantzia hartzea garrantzitsua da. Umorea oso presente egon da sorkuntza-prozesuan, eta horrela islatzen dugu antzezlanean.

Xabin, 2013an jakin zenuen seropositiboa zinela. Esan izan duzu argi zeneukala zerbait egiten amaituko zenuela. Zerk eraman zaitu antzerkira?

X.F.: Bizitzak apur bat horretara eraman nau. Medikuek esan zidaten poliki eta pixkanaka joateko, lasai hartzeko, eta ha-serre puntu bat eragin zidan horrek. Uste dut erreakzio horrek eraman ninduela gaiari buruz hitz egitera, Euskal Herrian ez baita GIBaz naturaltasunez hitz egiten.

Baina azkenean, epe laburrean, ez nintzen gai izan: kaiola zikin batean sartu nintzen denbora luzean.

Gerora, dokumental forma ematea pentsatu nuen, baina pandemiaren ondoren izena eman nuen Donostiako Arte Eszenikoen tailerrean, ilusio berri baten bila-edo. Antzerkiak beti erakarri izan nau. Eta lehen unetik oso gustura eta eroso sentitu naiz. Hasieran amets eta apustu efimero bat zen, ez nuen pentsatzen hartu duen forma hartuko zuenik.

Nola eragiten du pertsona baten bizitzan seropositiboa dela jakiteak?

X.F.: Segundo batean bizitza aldatu zitzaidan. Ez nuen espero, eta telefono dei baten bitartez jaso nuen albistea. Orduan etxean nengoan, bakarrik, eta ez nintzen gai izan gehiegi galdetzeko. Deia moztu eta negarrez hasi nintzen. Asko beldurtu nintzen informazio falta handia nuelako, oso ezezaguna baitzen niretzat. Lehen egunetan oso gaizki pasatu nuen, eta egoerari buelta emateko pentsatu nuen lagungarria izango zela inguruari kontatzea, etxekoekin eta lagunekin hitz egitea. Gero, ordea, ez nuen ausardia hori topatu, batzuekin egin nuen arren. Gogoratzen dut lehen egunetan ohera sartzen nintzeanean nire buruari esaten niola: "Hau bertirako da, honek ez du atzera bueltarik". Dena oso beltz ikusten nuen une hartan.

Gauzak aldatu al dira gaixotasunarekiko aurreiritzietan? Edo uste duzue estigma izaten jarraitzen duela seropositibo izateak?

I.A.: Oraindik ere bai, jarraitzen du izaten. Nik, adibidez, gauza asko ikasi ditut obrari esker, baina proiektuan sartu baino lehen oso ezezaguna zitzaidan GIBa; kontzeptu asko nahasten nituen. Ez dakit nire kasua edo orokorra den.

X.F.: Esperientzia propiotik iruditzen zait gauzak ez direla aldatu urteotan, hain justu, orain ere, ez delako horren inguruan hitz egiten. Egoera berean mantendu da, ez dakit kasuek gora edo behera egin duten, baina infekzio tasak nahiko paretsu jarraitzen du. Errealitate hori hemen dago, hemen egon da urteotan, baina ez da horri buruz hitz egiten, eta jende askok uste du ez dela existitzen. Jende askok esan dit ez dakiela zer den, eta horregatik erruduntasun sentazioa ere izan duela.

“ ”

Goazen GIBa mahai gainean jartzera eta orain zein puntutan gauden erakustera

Xabin Fernandez

Agian joera dugu pentsatzeko atzerriko kontuak direla GIBa eta beste mila errealitate...

I.A.: Freddie Mercury seropositiboa zela, mundu guztiak daki. Eta kasurik ezagunenak oso gordinak izan dira beti, drogekin eta sexuarekin loturikoak. Gaur egun Euskal Herrian birusa izatea zer den erakusteak mamu hori kentzen lagun dezake, eta zuri ere gerta dakizukeen zerbait bihurtzen da.

X.F.: Eta GIBa hor dago, baina ez du zirikurik orain dela hamarkada batzuk zenarekin. Beraz, goazen informazioa mahai gainean jartzera eta orain zein puntutan gauden erakustera.

Legorretakoa izanda -1.500 biztanlezailagoa da. Herri batek bere gauza onak ditu, baina txarrak ere bai, eta presio hori hor dago. Herri txiki bat presio-heltze bat bezalakoa da. Beti pentsatzen dut agian Donostian jaio izan banintz beste modu batera eramango nukeela. Horregatik, nire ilusioa da antzezlanaren herri txikietara eramatea eta birusa parean jartzea. Obran honela esaten dugu: "Zuen bizitzan lehen aldiz, zuen herrian ikusiko duzue birusa".

Zer nolako harrera jasotzen ari zarete?

X.F.: Askok badakite zeren inguruan hitz egingo dugun, baina ez dakite zer espero; ez dakite barre ala negar egingo duten. Askok aitortzen dute apur bat "tentsioz" etortzen direla, baina gehiengo askok ere lasaiago irteten da gero. Batzuek negar egiten dute, baina barre gehiago entzuten da.

Umoreak zeresan handia du horretan.

X.F.: Banekien ezagun asko etorriko zirela ikustera, eta ez nuen nahi sentsazio ilun batekin ateratzea. Orain askoz hobeto nago, beste puntu batean, eta hori islatu nahi nuen. Umorea distantzia hartzeko eta beste ikuspuntu bat emateko baliagarria da, eta hori izan da nire apustua hasieratik. Lanean hasi ginenean, eta Intza, Aitziber eta Sara [Cozar] alboan edukita, garbi ikusi genuen hori zela bidea, eta gainera, gehiago indartu behar genuela. Hasieran umorea zegoen, baina sortze prozesuan asko luzatu da umorearen itzala.

Lortu duzue oreka umorearen eta gaiaren gordintasunaren artean?

I.A.: Baietz uste dut. Jende askok esan izan dit, antzerkian zehar Xabin bere istorioa kontatzen ari den unean enpatia asko sentitzen dutela, oso sartuta daudela, eta, bat-batean, zaplazteko baten gisan, umorearekin irten egiten direla, eta barre egiten dutela ia negarrez ari diren horren inguruan. Distantzia ariketa hori egiten da uneoro. Lantzeko oso kode *guay*-a da.

X.F.: Hasieran bazegoen beldur hori: "Pasatu egingo gara?". Une batzuetan Aitziberrek galdetzen zidan: "Aizu, hau horrela esaten badugu, iruditzen zaizu pasatzea izango dela?". Aurrera egin dugu gauza askotan.

Hilabeteotan, seropositiboa den pertsona ugari etorri da obra ikustera, eta niretzat haien *feedback*-a ere oso garrantzitsua izan da. Publiko orokorrarekin aldatuta, inpaktu handiagoa izan du haiengan. Batzuek esan didate bizitzen ari diren egoeraren arabera agian deseroso sentiarazi ditugula, baina eskertu digute obrari eman diogun tonua, eta pozik atera dira. Hori izan da guretzako onena.

Nola eramaten dira norberaren bizitzako hamar urte oholtzara?

X.F.: Hamar urte hauetan hainbat gauza idatzi dut, eta horiei forma ematea izan da zailena. Une batean erabaki nuen

Egiatik eginda dago kontakizuna, eta horren aurrean identifikatuta sentitzea oso erraza da

Intza Alkain

neuzkan 5.000 paperetatik batzuk aukeratu behar nituela, hamarkada honetako momentu klabe batzuk. Horiek erakusteko ariketa izan da.

Zenbat du fikziotik eta zenbat errealitatetik?

X.F.: Asko du errealitatetik. Ez da bakarrik kontakizuna; erabili ditugun elementu asko dira nire errealitatearen parte. Esaterako, pilula poteak; pilotzen joan naiz hamar urteotan, etxekoek ikus ez zitzaizten. Aitonaren galtzak ere erabiltzen ditut, eta amonaren ahotsa entzuten da tarteka. Alde horretatik, obra hau oso neurea da.

Kaiolan sartzen zarete emanaldian, fisikoki, literalki, eta emozionalki. Giltzapetuta egon den -edo dagoen-jendea askatzeko balio dezake?

I.A.: Egiatik eginda dago kontakizuna, eta horren aurrean identifikatuta sentitzea oso erraza da. Umoreak gaia arintzen laguntzen du.

X.F.: Eta gai bera ez bada ere, kaiolak, azkenean, etxe askotan daude forma ugarritan.

I.A.: Osasun mentala ere mahai gainean jarri dugu, eta prozesuan gu ere identifi-

katuta sentitu gara geure bizitzako arazoekin. Norbaitek bere istorioa kontatzen duenean, agian ondokoak ere kontatu egiten du eta ireki egiten da. Norbait irekitzen denean bestea ireki egiten da.

X.F.: Batzuk ireki dira nirekin. Konturatu naiz ez nintzela seropositibo bakarra Euskal Herrian.

Obran esaten duzue gizartean badaudela gaixotasun batzuk protagonismo handia dutenak, minbizia esaterako, eta horien inguruko kanpainak oso sarri egiten direla. Zergatik uste duzue, agian izango da estigmatik, "isilarazten" dela GIBa?

X.F.: GIBaren bueltan ibili diren bi ma- muak beti izan dira sexua eta drogak. Dena "zikinkeriarekin" dago lotuta, eta horregatik isilduta daukagu. Minbiziak ere izan du hori, eta bere garaian oso fama txarra izan zuen, baina antzerki obran aipatzen dugun bezala, hori ere aldatu da, zorionez, eta gaur egun kanpaina asko daude. Agian hemendik hamarkada batzuetara GIBarekin ere aldatuko dira gauzak.

Denok omen daramagu maskara bat. Zer ematen du jendaurrean biluzteak? Gehiago ematen du kentzen duena baino?

X.F.: Pisu handia kendu dit. Aurpegia emateak asko laguntzen du egunerokotasunean.

Kendu, nolabait, anonimotasuna kendu dit, pixka bat biolentzia ere izan da zenbaitetan, azkenean eszenariora at- era behar duzulako zuri gertatu zaizkizun gauzak lehen pertsonan kontatzera. Eman, lasaitasuna eman dit, eta horrekin geratzen naiz. ●